

## ИНДЕКСИ НА ЦЕНИТЕ В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО ЗА ЧЕТВЪРТТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2021 ГОДИНА<sup>1</sup>

### Индекси на цените на производител в селското стопанство

**Индексът на цените на производител в селското стопанство** за четвъртото тримесечие на 2021 г. се повишава с 24.4% спрямо същото тримесечие на 2020 година. Индексът на цените на продукцията от растениевъдството се увеличава с 28.5%, а на продукцията от животновъдството - с 5.6%. Спрямо предходната година цените на селскостопанската продукция отбелязват ръст с 31.8%, като в растениевъдството те се увеличават с 37.7%, а в животновъдството - с 4.1% (табл. 1).

През четвъртото тримесечие на 2021 г. спрямо същото тримесечие на 2020 г. се увеличават цените на: зърнените култури - с 32.3%, техническите култури - с 33.3%, фуражните култури - с 3.8%, и пресните зеленчуци - с 14.1%. Увеличение е отчетено в цените на: меката пшеница - с 31.6%, маслодайния слънчоглед - с 34.1%, царевицата за силаж - с 5.6%, краставиците - с 1.6%, главестото зеле - с 40.4%, картофите - с 27.5%, и ябълките - с 9.1%. Понижават се цените на: фасула - с 3.2%, и виненото грозде - с 4.9%.

Спрямо същото тримесечие на 2020 г. цените на живите животни намаляват с 1.9% в резултат на спад на цените на свинете - с 11.8%, и на козите - с 4.5%. Увеличават се цените на: едрия рогат добитък - с 6.5%, овцете - с 8.5%, и птиците - с 5.7%. При продуктите от животновъдството е регистрирано увеличение на цените с 14.4%, което е в резултат на по-високите цени на кравето мляко - с 9.7%, биволското мляко - с 19.7%, овчето мляко - с 15.8%, козето мляко - с 11.3%, и на кокошите яйца за консумация - с 20.1%.

През четвъртото тримесечие на 2021 г. спрямо 2020 г. по-високи са цените на: зърнените култури - с 43.9%, техническите култури - с 46.3%, фуражните култури - с 6.6%, и пресните зеленчуци - с 3.4%. Намаляват цените на пресните плодове - с 3.7%. Увеличение е отчетено в цените на: меката пшеница - с 43.8%, царевицата - с 45.7%, маслодайния слънчоглед - с 48.2%, бялото главесто зеле - с 39.6%, и картофите - с 9.7%. По-ниски са цените на: пипера - с 2.0%, ябълките - с 0.9%, обикновените орехи с черупки - със 7.8%, и виненото грозде - с 3.9%.

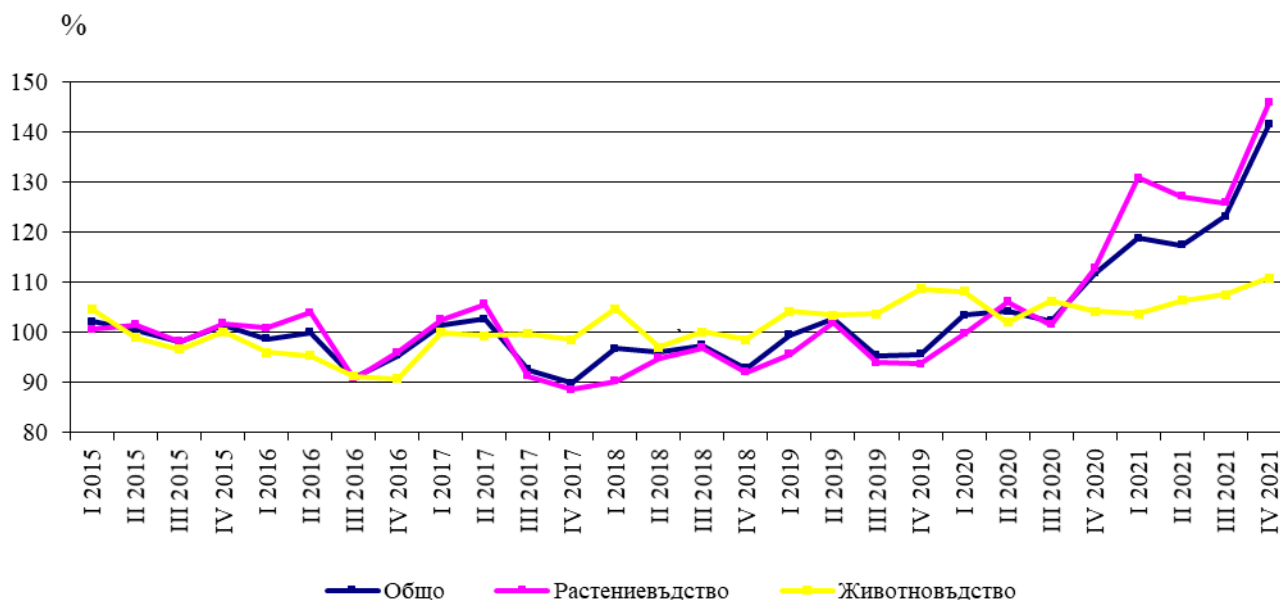
В животновъдството през четвъртото тримесечие на 2021 г. спрямо 2020 г. цените на живите животни се понижават с 6.7%. Регистриран е спад в цените на: свинете - с 22.0%, и козите - с 5.6%. Увеличение има в цените на: едрия рогат добитък - с 5.6%, овцете - с 11.8%, и птиците - с 5.3%. Цените на продуктите от животновъдството отбелязват ръст от 16.8%, което е в резултат на увеличението на цените на кравето мляко - с 14.0%, биволското мляко - с 19.1%, овчето мляко - с 20.2%, козето мляко - с 12.9%, и на кокошите яйца за консумация - с 18.3%.

<sup>1</sup> Индексите на цените в селското стопанство се изчисляват в съответствие с изискванията на Ръководството за статистиката на цените в ЕС, версия 2.0, март 2008 година. Ръководството е публикувано на сайта на НСИ: [http://www.nsi.bg/sites/default/files/files/metadata/Agr\\_Handbook.pdf](http://www.nsi.bg/sites/default/files/files/metadata/Agr_Handbook.pdf).

### 1. Индекси на цените на производител в селското стопанство за четвъртото тримесечие на 2021 година

	(Проценти)		
	2015 = 100	Съответното тримесечие на 2020 = 100	2020 = 100
<b>Общо</b>	<b>141.6</b>	<b>124.4</b>	<b>131.8</b>
Растениевъдство	145.9	128.5	137.7
Животновъдство	110.9	105.6	104.1

**Фиг. 1. Индекси на цените на производител в селското стопанство по тримесечия (2015 = 100)**



## Индекси на цените на продуктите и услугите за текущо потребление в селското стопанство

Индексът на цените на продуктите и услугите за текущо потребление в селското стопанство за четвъртото тримесечие на 2021 г. е по-висок с 26.6% спрямо същото тримесечие на предходната година и с 24.9% спрямо 2020 година.

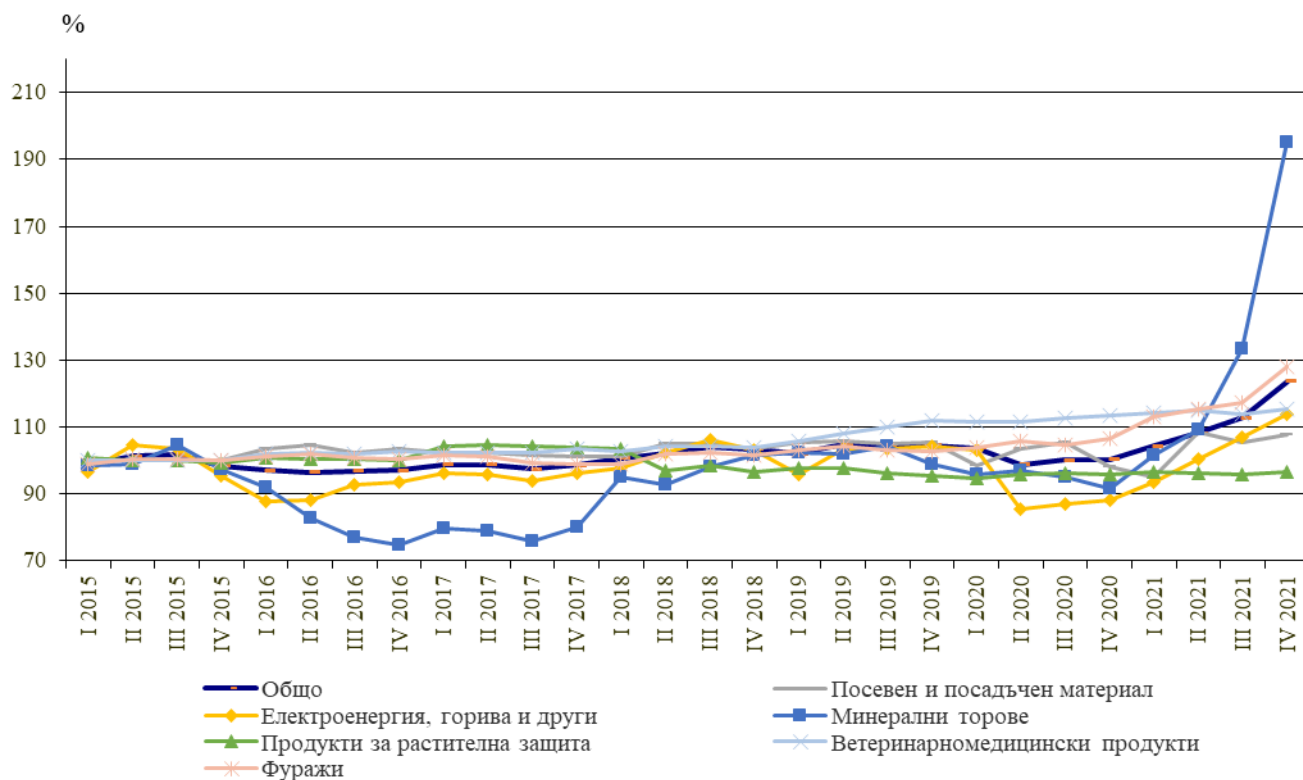
През четвъртото тримесечие на 2021 г. спрямо съответното тримесечие на 2020 г. е отчетено повишение в цените на: посевния и посадъчния материал - с 8.9%, електроенергията и горивата - с 30.5%, минералните торове - със 114.7%, продуктите за растителна защита - с 6.5%, ветеринарномедицинските продукти - с 1.7%, и фуражите - със 17.9%.

През четвъртото тримесечие на 2021 г. спрямо 2020 г. е отчетено повишение в цените на: посевния и посадъчния материал - с 5.4%, електроенергията и горивата - с 26.2%, минералните торове - със 105.3%, продуктите за растителна защита - с 4.4%, ветеринарномедицинските продукти - с 2.5%, и фуражите - с 20.3% (табл. 2).

### 2. Индекси на цените на продуктите и услугите за текущо потребление в селското стопанство за четвъртото тримесечие на 2021 година

	(Проценти)		
	2015 = 100	Съответното тримесечие на 2020 = 100	2020 = 100
<b>Общо</b>	<b>123.7</b>	<b>126.6</b>	<b>124.9</b>
Посевен и посадъчен материал	107.7	108.9	105.4
Електроенергия, горива и други	114.0	130.5	126.2
Минерални торове	195.2	214.7	205.3
Продукти за растителна защита	96.5	106.5	104.4
Ветеринарномедицински продукти	115.5	101.7	102.5
Фуражи	128.0	117.9	120.3
Поддръжка и ремонт на превозни средства	122.5	104.6	105.6
Поддръжка и ремонт на селскостопански сгради	117.7	109.0	109.6
Други стоки и услуги	117.0	103.9	104.9

**Фиг. 2. Индекси на цените на продуктите и услугите за текущо потребление в селското стопанство по тримесечия (2015 = 100)**



## Методологични бележки

### Методология и основни понятия

Изследванията за цените в селското стопанство се провеждат в съответствие с основните изисквания за Методологията на Евростат за индексите на селскостопанските цени (Handbook for Agricultural Price Indices). По този начин се постига хармонизация в областта на статистиката на цените и индексите в селското стопанство с практиката в ЕС по отношение на:

- използваните дефиниции;
- механизмите за регистрация на цените;
- типа на изчисляваните индекси;
- периодичността при провеждане на наблюденията;
- използваните номенклатури;
- дефинирането на подбраните продукти чрез качествени, количествени, видови и други ценообразуващи характеристики.

Обект на наблюдение са цените на производител на произведените от земеделските стопанства растителни и животински продукти и селскостопански животни и на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство.

Цената на производител в селското стопанство е цената, която земеделското стопанство получава за продадените от него селскостопански продукти/живи животни. Тя се отчита на първия пазарен етап от движението на стоките - „цена от производителя за пазара“. Цената на производител не включва получените от стопанството субсидии върху селскостопанските продукти/животни, транспортните разходи и данъците. ДДС също се изключва при формирането на цената.

Изследването за цените на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство (Input I), се осъществява чрез провеждането на пет наблюдения, в рамките на които се наблюдават цените на:

- минералните торове;
- фуражите;
- продуктите за растителна защита;
- ветеринарномедицинските продукти;
- посевния и посадъчния материал.

Наблюдаваната цена е цената, която купувачът действително е платил за средствата за закупуването на стоките и услугите за текущо потребление. Тя включва данъците и таксите и изключва субсидиите (ако има такива) и приспадаемия ДДС.

### Единици на наблюдение

Единиците за наблюдение в рамките на изследванията на селскостопанските цени са земеделските стопанства - юридически и физически лица, и селскостопанските и ветеринарните аптеки. За всяко от наблюденията се формира списък от респонденти, като през годините се поддържа стабилен брой регистрации на цени по продукти/категории животни и средства за производство.

Наблюденията са изчерпателни и включват всички единици над определен стойностен праг. Критерий за подбора е стойността на продажбите на селскостопански продукти/животни - за цените на производител в селското стопанство, и стойността на разходите за покупки на стоки и услуги за междинно потребление - за цените на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство. За осигуряване на представителност на цените освен поддържането на определен брой регистрации в отчетния период се осигурява обхват на поне 50% от стойността на продажбите за всеки отделен продукт/категория животни или от стойността на покупките на стоки и услуги за междинно потребление за съответната година.

### **Източници на информация**

Източник на информация са еднократни статистически формуляри за събиране на данни за качествените и количествените характеристики на селскостопанските продукти/категории животни и стоки и услуги за текущо потребление и тримесечни въпросници за цените на производител на селскостопанските продукти/животни и за цените на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство.

С еднократните въпросници се осигурява информация за изграждането на номенклатура на наблюденията. Актуализация на номенклатурите се извършва периодично - обикновено в годините, завършващи на 0 и на 5, при смяна на базата на Евростат.

С тримесечните въпросници се осигурява регулярно информация за цените на включените в номенклатурите на наблюденията селскостопански продукти/категории животни и стоки и услуги за текущо потребление в селското стопанство.

### **Изчисляване на средни цени**

В рамките на тримесечните изследвания се изчисляват средни месечни и тримесечни цени. Месечните цени се изчисляват като средни аритметични стойности от всички регистрирани цени. Тримесечните цени се изчисляват като средни аритметични стойности от месечните.

### **Изчисляване на индекси**

Изчисляването на ценовите индекси се извършва по формулата на Ласпер. Този тип индекс има постоянна теглова структура, като базисният период за теглата и цените е един и същ. Като тегла за изчисляването на индексите на цените на производител в селското стопанство се използват стойностите на продажбите на селскостопанска продукция, а за индексите на цените на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство - стойностите на покупките за междинно потребление. Теглата се изчисляват в рамките на сателитните икономически сметки за селското стопанство.

Индексите се изчисляват при три бази: предходна година, съответно тримесечие на предходната година и година, завършваща на 0 или 5 (база на Евростат).

За изчисляването на общия индекс на стоките и услугите за текущо потребление (Input I) освен индексите, изчислени за всяка от петте групи продукти, се използват и индекси на стоки и услуги, наблюдавани в рамките на наблюдението на потребителските цени.

### **Използвани класификации**

За изчисляването на индексите на цените на производител в селското стопанство е използвана Националната класификация на продукцията в селското, горското и рибното стопанство в България (ПРОДАГРО). Класификацията ПРОДАГРО се използва като база за разпад на

продуктите за наблюдение съгласно техните качествени и количествени характеристики. За наблюденията на цените на стоките и услугите за текущо потребление се използват собствени класификации, изградени в рамките на еднократните проучвания за съставяне на списък с представителните продукти. За изчисляване и предоставяне на Евростат на хармонизирани индекси на цените в селското стопанство се използва класификацията PRAG (класификация на селскостопанските цени в базата данни на Евростат New CRONOS).

### **Отчитане на влиянието на качеството върху цените на селскостопанските продукти**

За да бъдат елиминирани различията в цените, свързани с измененията в качеството, вида, количеството и опаковките, подобрите продукти са дефинирани чрез качествени, количествени, видови и други характеристики, които оказват влияние върху изменението на цените. Когато даден конкретен продукт отпада от изследването, той се заменя с нов, с близки характеристики на отпадналия от изследването. Новият продукт също трябва да бъде представителен.

### **Изчисляване на индекси на стоките и услугите с инвестиционно предназначение, използвани в селското стопанство (Input II)**

Изчисляването на ценови индекс на стоките и услугите с инвестиционно предназначение в селското стопанство също се извършва по формулата на Ласпер, като използваните тегла са стойностите на направените от земеделските стопанства покупки на стоки и услуги с инвестиционно предназначение, изчислени в рамките на сателитните икономически сметки за селското стопанство. За изчисляването на общия индекс на стоките и услугите с инвестиционно предназначение се използва информация от изследвания, провеждани от НСИ в областта на статистиката на потребителските цени, външната търговия и краткосрочната бизнес статистика.

На базата на изчислените индекси на стоките и услугите за текущо потребление и на стоките и услугите с инвестиционно предназначение се изчислява общ индекс на цените на средствата за производство в селското стопанство (Total Input).